

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ

ΣΤΟΜΙΟ ΚΑΡΙΤΣΑ

ΤΟΥ ΠΗΝΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΣΣΑΣ

Κείμενο : Θεόφιλος Δ. Μπασγιουράκης
Φωτογραφίες: Άννα Α. Καλαϊτζή

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Είναι αλήθεια, ότι την ευρύτερη περιοχή του Στομίου και της Καρίτσας αργήσαμε να την ανακαλύψουμε. Μόλις στα μέσα της περασμένης δεκαετίας αποφασίσαμε κάποια στιγμή να εξακριβώσουμε τι έκρυβε η μεγάλη πινακίδα με τις ενδείξεις ΟΜΟΛΙΟ, ΣΤΟΜΙΟ, ΚΑΡΙΤΣΑ, ΚΟΚΚΙΝΟ ΝΕΡΟ και τις αντίστοιχες χιλιόμετρικές αποστάσεις 3,12,17 και 22 χιλ.. Ως τότε περνούσαμε από μπροστά της βιαστικοί, και περιοριζόμασταν, αμέσως μετά, στη διάσχιση της περιφημης Κοιλάδας των Τεμπών. Πολύ αόριστα και μόνον από τον χάρτη ξέραμε ως τότε, ότι κάπου εκεί, αριστερά από τα Τέμπη, υπήρχαν κάποιοι οικισμοί και κάποιοι δρόμοι που οδηγούσαν στις παραλίες της Λάρισας.

-Παραλίες της Λάρισας; Μα, έχει παραλίες η Λάρισα; ρωτούσαν απορημένοι κάποιοι φίλοι.

Όπως πολλοί άλλοι Έλληνες, έτσι κι αυτοί είχαν ταυτίσει το νομό της Λάρισας, αποκλειστικά με τον απέραντο Θεσσαλικό κάμπο, αγνοώντας την ανατολική έξοδό του στο Αιγαίο. Δεν ήταν όμως μόνον οι παραλίες που μας εντυπωσίασαν στο ανατολικό άκρο του νομού της Λάρισας. Στα μάτια μας αποκαλύφθηκε ένα φυσικό περιβάλλον με απρόσμενα χαρακτηριστικά, ένας σπάνιος συνδυασμός με απίστευτη βλάστηση, με εκτεταμένες αμμουδιές και απόκρυφους ορμίσκους, ήρεμες πεδιάδες και μεγαλόπρεπα φαράγγια, νωχελική εκβολή του Πηνειού στη θάλασσα και ρέματα βουνίσια με αένη ροή και καταρράκτες. Αυτόν τον ιδιαίτερο τόπο, με την αρχαία ιστορία και τους φιλόξενους κατοίκους, ξεκινάμε να γνωρίσουμε. Κι αν το γλυκό καλοκαιράκι φεύγει σιγά-σιγά από κοντά μας, μη λυπάστε. Ίσως στα μέρη του Στομίου και της Καρίτσας αρχίζει τώρα η ωραιότερη εποχή του έτους: το **μαγικό φθινόπωρο**.

ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ: ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ "ΔΟΧΟΣ"

Πότε ήταν η τελευταία φορά που πέρασες από τα μέρη του Στομίου και της Καρίτσας; με ρωτάει ένα πρωινό του φετινού χειμώνα, ο καλός μου φίλος, ο Άγγελος Τσιρογιάννης.

-Δεν θυμάμαι ακριβώς, πάντως έχει περάσει πάνω από ένας χρόνος.

-Ε, τότε δεν γνωρίζεις το "Δοχό".

-Και τι είναι Άγγελε ο "Δοχός";

-Ένα απ' αυτά τα καταλύματα, που σε κερδίζουν από τα πρώτα δευτερόλεπτα και μετά από λίγο δεν ξέρεις τι να πρωτοθαυμάσεις: τη ζεστασιά και ποιότητα του χώρου, την άνεση και ομορφιά των δωματίων, τη φιλοξενία και το επίπεδο των ανθρώπων, τη θέση του ξενώνα, το φυσικό του περιβάλλον και τη θέα. Στο πρώτο ελεύθερο Σαββατοκύριακό σας, πάτε με την Άννα να ηρεμήσετε στο Δοχό. Θα με θυμηθείτε.

Δεν ήταν τελικά στο πρώτο ελεύθερο Σαββατοκύριακο αλλά πολύ αργότερα, στο δεύτερο δεκαήμερο του Μάη.

Εγκαταλείπουμε την Εθνική Οδό με ανακούφιση, στρίβουμε αριστερά στον ήρεμο επαρχιακό δρόμο που διασχίζει την πεδιάδα του Πηνειού και οδηγεί στα παράλια της Λάρισας. Πλατάνια, γη στρωμένη με τα τεράστια φυσικά χαλιά της άνοιξης, άλλοτε καταπράσινα από τις καλλιέργειες και τα δέντρα και άλλοτε πολύχρωμα από τα αναρίθμητα λουλούδια. Διασχίζουμε τον γραφικό οικισμό του Ομολίου και μετά από 9 χιλιόμετρα φτάνουμε στο Στόμιο. Εδώ, στο κέντρο του χωριού, έχει δημιουργηθεί τα τελευταία χρόνια μια παράδοση, που τηρείται απαρέγκλιτα: στάση στο Φαρμακείο του **Σωτήρη Μόκκα** και καφεδάκι με τον φίλο μας στο αντικρινό καφεενδάκι της **Κικής**, στο κέντρο της πλατείας, εκεί όπου σύμφωνα με τη ρήση του Σωτήρη, "βρίσκεις πάντα τον πιο ωραίο ελληνικό καφέ - και το νερό σου παγωμένο".

-Στο Δοχό είπατε; Μα, ο Γιώργος είναι φίλος μου και το κατάλυμά του απ' τα καλύτερα. Να είστε βέβαιοι, θα περάσετε υπέροχα.

Ανηφορίζουμε από το Στόμιο για την Καρίτσα, αυτή την περίφημη διαδρομή των πέντε περιπού χιλιομέτρων, που είναι ένα διαρκές

σφιχταγκάλιασμα της φύσης. Όταν για πρώτη φορά πριν από χρόνια διαβήκαμε τις αλληπάλληλες στροφές αυτού του δρόμου, μείναμε εκστατικοί από την ζούγκλα που μας κύκλωσε. Ήταν σαν να είχε επιστρατεύσει η Όσσα όλη την ποικιλία της βλάστησής της και να την είχε χαρίσει σ' αυτή την βορειοανατολική πλαγιά, πάνω απ' τη θάλασσα. Πλατάνια, κερασιές, μηλιές, καστανιές, βαλανιδιές, άριες, φράξοι, κισσοί, κλιματσίδες, αγριοτριανταφυλλιές, αβασιινιές και αμέτρητα ακόμα δέντρα και θάμνοι, δημιουργούν μια συμπαγή επιφάνεια, ένα φράγμα αδιαπέραστο, που το μοναδικό άνοιγμά του είναι ο δρόμος. Εκείνο όμως το δέντρο που κυριαρχεί με το πυκνό βαθυπράσινο φύλλωμα, το αρχοντικό παράστημα και την αξεπέραστη ευωδιά του, είναι η **Φλαμουριά**. Ποτέ ως τώρα και σε κανένα σημείο της Ελλάδας δεν έχουν αντικρίσει τα μάτια μας τόσο πολλές και μεγάλες φλαμουριές. Οι παλιοί ναυτικοί, που κάποτε με τα καΐκια τους μετέφεραν εμπορεύματα από το Στόμιο σ' όλο το Αιγαίο, λέγανε, πως όταν φύσαγε γαρμπής, το άρωμα της φλαμουριάς τους συντρόφευε ως τη "**Μεσσαρία**" (την ενδιάμεση δηλαδή απόσταση ανάμεσα στο ακρωτήριο "**Δεσματάς**" και το "**Ποσειδί**").

-Και νάστε βέβαιοι, πως αυτό δεν ήταν καθόλου υπερβολή των ναυτικών, παρόλη την απόσταση των 15 μιλίων που απέχει η Μεσσαρία απ' τη στεριά, συμπληρώνει ο Σωτήρης. Μεθυσμένοι κι εμείς από το άρωμα της φλαμουριάς, δεν έχουμε κανένα λόγο να το αμφισβητήσουμε.

Ο ανήφορος πλησιάζει προς το τέλος του, πού και πού η ζούγκλα αραιώνει, αποκαλύπτει χαμηλά τα βαθυγάλαζα νερά και την απέραντη αμμουδερή αγκαλιά του κόλπου του Στομίου και Ομολίου, ως πέρα μακριά, στις εκβολές του Πηνειού και στα Μεσάγγαλα.

Σε μια στροφή του δρόμου, προβάλλει απέναντί μας ο Δοχός. Είναι μια αναπάντεχη παρουσία μέσα στο δάσος, μερικά μέτρα κάτω από το δρόμο. Κατηφορίζουμε το στρωμένο με κυβόλιθους δρομάκι, που μας οδηγεί στο χώρο στάθμευσης, λίγα μέτρα από την είσοδο. Η πρώτη εικόνα που μας υποδέχεται, χαρούμενη και αισιόδοξη, είναι ο ανθόκηπος,

Στόμιο, καφενεδάκι της Κικής.
Καθημερινή συγκέντρωση.

πραγματικός πολύχρωμος πρεσβευτής της άνοιξης. Εκτείνεται σ' όλο σχεδόν το μήκος του οικημάτων και είναι περιποιημένος, ποτισμένος και με μεγάλη ποικιλία λουλουδιών. Είναι φανερό, πως κάποιος ή κάποιοι, δαπανούν εδώ πολύ χρόνο και μεράκι. Πίσω ακριβώς από τον ανθόκηπο ορθώνεται ο ξενώνας, κτίσμα ωραίο, με παραδοσιακή αρχιτεκτονική και ανθρώπινες διαστάσεις, ξύλινα μπαλκόνια, κεραμοσκεπές και καμινάδες και ένα εξωτερικό επίχρσιμα με χρώμα ώχρας αυθεντικό, που εναρμονίζεται ιδανικά με το φυσικό περιβάλλον.

Την ίδια - αναμενόμενη - καλαισθησία συναν-

τα βορειοανατολικά, εποπτεύει από υψόμετρο 250 μ. έναν ευρύτατο ορίζοντα, που αρχίζει ανατολικά από τη θάλασσα, περνάει από τον αμμουδερό κόλπο του Στοιμίου και Ομολίου και καταλήγει βορειοδυτικά, πάνω στις πανύψηλες κορυφές του Ολύμπου.

-Θαυμάζετε τη θέα; ρωτάει πίσω μας μια ευγενική φωνή. Ακόμα κι εμείς που ζούμε καθημερινά εδώ, δεν μπορούμε να αποστρέψουμε τα μάτια μας απ' αυτό το ωραίο θέαμα. Ο Γιώργος Μπούτος κάθεται μαζί μας σ' αυτόν τον εξώστη της Όσσας στο Αιγαίο. Στην υπηρεσία της γης είχε αφιερώσει ως τότε τα χρόνια του ο Γιώργος, σ' ένα κομμάτι

τάμε και στην ευρύχωρη κεντρική αίθουσα του καταλύματος. Στρωμένη άσφολα με πλάκες από σχιστόλιθο, διακοσμημένη διακριτικά με μια εξαιρετική συλλογή παλαιών αντικειμένων και με τζάκι, η αίθουσα αυτή προορίζεται ως χειμερινός χώρος πρωινού και εστίασης.

Τους ζεστούς όμως ανοιξιάτικους καθώς και τους καλοκαιρινούς μήνες ο χώρος εστίασης μεταφέρεται στο μπαλκόνι. Αυτό το μπαλκόνι είναι ίσως **το πολυτιμότερο δώρο της Όσσας στο Δοχό**. Έτσι όπως είναι στραμμένο προς

του Θεσσαλικού κάμπου, λίγα χιλιόμετρα έξω από τα Τέμπη. Εκεί πέρασε τα παιδικά και εφηβικά του χρόνια, έμαθε τα μυστικά των σπαρτών και του εδάφους, γνώρισε κατάσαρκα τις εποχές της φύσης. Σ' αυτή τη γη στηριξε αργότερα τη δημιουργία της οικογένειας, άλλοτε οι σοδειές ήταν καλές και άλλοτε η φύση ήταν εχθρική, μέσα σε μια μέρα μπορούσαν να χαθούν οι κόποι μιας χρονιάς.

-Δεν έπαψα να αγαπάω τη γη, άλλωστε αυτό είναι φανερό σ' όλο το χώρο, τελειώνει τη διή-

Η υπέροχη μονάδα "ΔΟΧΟΣ"

χτισμένη στο εξαίσιο περιβάλλον των πλαγιών της Όσσας, λειτουργεί από τα Χριστούγεννα του 2001. Με μοναδική θέα και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, αποτελεί εγγύηση για μια αξέχαστη διαμονή. (Τηλ. 04950-92001)

γησή του ο Γιώργος.

Κάποια στιγμή όμως πίστεψα, πως της είχα δώσει αρκετά, πως ίσως θα μπορούσα να δημιουργήσω κάτι άλλο, πιο δυναμικό, που η επιτυχία του δεν θα βασιζόταν μόνο στην τύχη ή στον καιρό αλλά πιο πολύ στον εαυτό μου. Έδωσα λοιπόν, ότι είχα και δεν είχα κι έφτιαξα τούτο τον ξενώνα.

-Μα, ήξερες Γιώργο από ξενώνες;

-Δεν ήξερα, ήθελα όμως παρα-πολύ να μάθω. Αρχισα λοιπόν να ταξιδεύω και να επισκέπ-

τομαι καταλύματα παντού, παρατηρούσα, ρωτούσα, σημειώνα το καθετί, όσα μου άρεσαν αλλά κυρίως εκείνα που με δυσαρεστούσαν και συνεπώς θα έπρεπε οπωσδήποτε να αποφύγω. Σιγά-σιγά άρχισε να διαμορφώνεται μέσα μου το μοντέλο ενός χώρου λειτουργικού και ευχάριστου, λιτού αλλά κομψού, χωρίς στοιχεία εντυπωσιασμού και υπερβολής αλλά πάντοτε με γνώμονα τη μέγιστη ευχαρίστηση του πελάτη.

Ήταν μια μεγάλη πρόκληση, που με ευχαρί-

Ένα τμήμα της υπέροχης θέας από τον Δοχό, με το δάσος της Όσσας, τον κόλπο του Στομίου και τον Όλυμπο.

στηση δέχθηκε να συμμεριστεί μαζί μου όλη η οικογένεια. Ελάτε όμως να σας δείξω το Δοχό.

Το κατάλυμα του Γιώργου έχει μια ιδιαιτερότητα, που αποτελεί ταυτόχρονα μεγάλο πλεονέκτημα για τους ενοίκους του. Όλα τα δωμάτια και στους δυο ορόφους βρίσκονται στην πρόσοψη, με την ίδια εκπληκτική θέα στον Όλυμπο, στην πεδιάδα του Πηνιού και στο Αιγαίο. Εξάλλου οι διαστάσεις τους είναι τέτοιες, που υπερκαλύπτουν τις ανάγκες μιας πρόσκαιρης κατοίκησης.

-Θα μπορούσες οπωσδήποτε να βγάλεις περισσότερα δωμάτια, λέω στο Γιώργο.

-Το ξέρω, μου απαντάει, σκέφτηκα όμως, πόσο αδέξια θα αισθανόμουν αν κάποιοι ένοικοί μου, είχαν για θέα το πέλαγος και κάποιοι άλλοι τον ανθόκηπο και το χώρο στάθμευσης. Αρκέστηκα λοιπόν σ' αυτά τα οχτώ αλλά τουλάχιστον έτσι έχω την πολυτέλεια ν' απαντάω στο τηλέφωνο, πως όποιο δωμάτιο κι αν κλείσει ο επισκέπτης έχει θέα.

Εκτός από την ευρυχωρία τους όλα τα δωμάτια είναι επιπλωμένα με γούστο και ποιότητα

και είναι εφοδιασμένα με θαυμάσιο μπάνιο, κεντρική θέρμανση, κλιματισμό, ψυγείο, τηλεόραση και τζάκι, για κάποιες ιδιαίτερες στιγμές στις κρύες νύχτες του χειμώνα. Το αξεπέραστο όμως πλεονέκτημά τους παραμένει το μπαλκόνι. Στις άνετες καρέκλες του, με όλο αυτό το υπερθέαμα μπροστά του, μπορεί κάποιος να ξεχαστεί για ώρες.

Δεν τελειώνουν όμως εδώ οι παροχές του Δοχού. 15 μόλις μέτρα δυτικά της μονάδας, σε σημείο επιλεγμένο έτσι, ώστε να μην ενοχλούνται οι ένοικοι, βρίσκονται δυο όμορφες πισίνες, μια για μεγάλους και μια για παιδιά. Τα γαλάζια νερά τους που ανανεώνονται διαρκώς, συνδυάζονται θαυμάσια με το καταπράσινο περιβάλλον.

-Πιστεύω πως αυτές οι πισίνες, θα είναι μια πολύ πρακτική εναλλακτική πρόταση, παράλληλα με τις ωραίες μας ακτές, λέει ο Γιώργος. Και είμαι βέβαιος, πως ιδιαίτερα η πισίνα των παιδιών, θα είναι πολύ δημοφιλής.

(Δυο μήνες αργότερα, στην καρδιά του καλοκαιριού, είχαμε την ευκαιρία να διαπιστώ-

σουμε την ακρίβεια των προβλέψεών του). Πλησιάζει μεσημέρι. Σιγά-σιγά οι επισκέπτες του Δοχού συγκεντρώνονται στα τραπέζια του μεγάλου μπαλκονιού. Ο καιρός του Μάη είναι ευχάριστα δροσερός, ιδανικός για ένα γεύμα μπροστά σε όλη αυτή τη θέα. Το επιτελείο του Δοχού βρίσκεται ήδη σε πλήρη ετοιμότητα. Πρωτοστατεί η **Στέλλα**, με τις έξοχες ελληνικές γεύσεις της κουζίνας της, το χωριάτικο κοτόπουλο με σπιτικές χυλοπίτες, το μouscharaki "κελαϊδί" με φρέσκια ντομάτα και πιπεριά, το αρνάκι με πατάτες στο φούρνο, τα γεμιστά, η χοιρινή τηγανιά με πράσο και μια αφθονία από πίτες, όπως τσουκνιδόπιτα, μελιτζανόπιτα, τυρόπιτα, κρεμμυδόπιτα. Δίπλα στη Στέλλα, πολύτιμοι συμπαρασπάτες βρίσκονται πάντα τα παιδιά της, η **Βιργινία** κι ο **Δημήτρης**. Εξυπηρετούν τους πάντες με ταχύτητα και ευγένεια, κάθε πελάτης θεωρείται πρώτα φίλος και η μεταχείρισή του είναι ανάλογη. Καθώς ο ήλιος χαμηλώνει πίσω απ' τις πλα-

γιές της Όσσας, ανάβουν τα πρώτα φώτα στο Στόμιο, στα χωριά του κάμπου και στις πλαγιές του Κάτω Ολύμπου. Με το πέσιμο της νύχτας διακρίνονται ήδη καθαρά τα φώτα στις ακτές της Κατερίνης αλλά και πέρα μακριά στον θαλάσσιο ορίζοντα, εκεί όπου εκτείνονται οι παραλίες της Κασσάνδρας. Η Θεσσαλονίκη δεν είναι άμεσα ορατή, διακρίνεται όμως ψηλά στον ουρανό της μια απαλή κοκκινωπή αντανάγεια, που δημιουργείται από τις αναρίθμητες πηγές φωτός της πόλης. Είναι η ώρα της απόλυτης χαλάρωσης, η ώρα της νυχτερινής δροσιάς στις αναπαυτικές πολυθρόνες της πισίνας. Εδώ, στον πλακόστρωτο χώρο του τέλεια εξοπλισμένου BAR, οι έξοχες μουσικές επιλογές του Δημήτρη και η αέρινη παρουσία της Βιργινίας χαρίζουν στη νύχτα μια πρόσθετη γλυκύτητα. Δίπλα μας ο Γιώργος παρακολουθεί τις κινήσεις των παιδιών του, τους χαρούμενους πελάτες, το δημιουργημά του. Και έχει κάθε λόγο να χαμογελάει.

Οι νυχτερινές ώρες στο μπαρ του Δοχού δίπλα στην πισίνα χαρίζουν στιγμές αξεπέραστης ηρεμίας.

ΣΤΟΜΙΟ. ΜΙΑ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΜΙΑ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Το Στόμιο ανήκει στον Δήμο Ευρυμενών, μαζί με τους οικισμούς της Καρίτσας, του Ομολίου, του Κόκκινου Νερού και του Παλαιόπυργου. Ακούγοντας κανείς τη λέξη "Ευρυμενές" εύλογα ωθείται στο συμπέρασμα, ότι πρόκειται για αρχαία ονομασία. Ποιες ήταν όμως οι Ευρυμενές και ποια ήταν η ταυτότητα της περιοχής στην αρχαιότητα; Ανατρέχοντας στα στοιχεία του "Θεσσαλικού Ημερολογίου" και στις ιστορικές πηγές που συγκέντρωσε ο χαλκέντερος εκδότης του και αγαπητότατός μας φίλος **Κώστας Σπανός**, ρίχνουμε φως στο απόμακρο παρελθόν αυτού του τόπου.

Το Στόμιο λοιπόν, όπως άλλωστε και η Καρίτσα, έχουν μακραινώνη ιστορία, που αρχίζει από τα χρόνια του Τρωικού Πολέμου. Η αρχαιότερη αναφορά στην περιοχή υπάρχει στην Ιλιάδα του Ομήρου: "Ο γοργοπόδης

Πρόθοος, ο γιος του Τενθορηδόνα, ήταν αρχηγός στους Μάγνητες, που κατοικούσαν τα μέρη του κνησίφυλλου Πηλίου και του Πηνηιού". Για τους Μάγνητες, ένας άλλος συγγραφέας, ο **Σκύλακας**, αναφέρει ότι "Το έθνος των Μαγνήτων είναι κοντά στη θάλασσα και έχει τις πόλεις Ιωλκό, Μεθώνη, Σπάλαθρο, Θλιζώνα και έξω από τον Παρασητικό κόλπο, την Μελίβοια, τους Ριζούς, τις Ευρυμενές..." Εξάλλου ο **Απολλώνιος Ρόδιος** γράφει στα "Αργοναυτικά" του, ότι κοντά στις εκβολές του Πηνηιού υπήρχαν "οι πολύκλυστες Ευρυμενές". Η επιβεβαίωση, ότι η αρχαία πόλη των Ευρυμενών βρισκόταν στην περιοχή Στομίου, ήρθε εντελώς απροσδόκητα τον Ιούνιο του 1974, όταν άρχισαν οι εργασίες για την κατασκευή του αλιευτικού καταφυγίου, στη θέση Βίγλα. Τότε η μπουλντόζα ξεσκεπάσε καμιά δεκαπενταριά κιβωτιόσχημους τάφους, που είχαν πλούσιο περιεχόμενο σε πήλινα αγγεία. Αναφορά στις Ευρυμενές κάνουν ο **Στράβωνας**, ο **Εκαταίος** και ο λατίνος συγγραφέας

Το λιμανάκι του Στομίου είναι απόλυτα ασφαλές και φιλοξενεί μεγάλο αριθμό αλιευτικών και σκαφών αναψυχής.

Ένα ξύλινο γεφυράκι συνδέει τις όχθες του καναλιού στο Στόμιο και καταλήγει στην παραλία.

των Αργοναυτικών **Valerius Flaccus**. Κατά τον λατίνο ιστορικό **Πλίνιο**, οι Ευρυμενές ήταν πιο σημαντική πόλη απ' τον Ριζούντα, ενώ ο επίσης λατίνος ιστορικός **Τίτος Λίβιος** αναφέρει, ότι οι Ευρυμενές ήταν πολεμική πόλη, για την οποία ήταν σε διαμάχη οι Θεσσαλοί με τους Αιτωλούς, από τους οποίους την είχε πάρει ο Φίλιππος Ε', Βασιλιάς της Μακεδονίας.

Ο τελευταίος ιστορικός συγγραφέας που αναφέρεται στις Ευρυμενές είναι ο **Προκόπιος**, ο ιστορικός του Ιουστινιανού. Κατ' αυτόν, ο Ιουστινιανός ανοικοδόμησε το φρούριο της Ευρυμένης και την οχύρωσε καλά κατά τον 6ο μ.Χ. αιώνα.

Τίποτε το ιδιαίτερο δεν είναι γνωστό για τις Ευρυμενές εκτός από το ότι είχαν δικά τους νομίσματα, στην περίοδο ανάμεσα στο 300 και 146 π.Χ. Στη μία όψη υπήρχε κεφαλή του Διονύσου σε νεαρή ηλικία ενώ στην άλλη εικονιζόταν ένα αμπελόκλημα, ένας κρατήρας και ένα δελφίνι και υπήρχε η επιγραφή "ΕΥΡΥΜΕΝΑΙΩΝ". Μετά τον 6ο μ.Χ. αιώνα

χάνονται τα ίχνη των Ευρυμενών. Η πανάρχαια πόλη καταστράφηκε και στη θέση της δημιουργήθηκαν δυο νέοι οικισμοί: η **Φτέρη** και η **Καρίτσα**.

Η σύγχρονη ιστορία του Στομίου τοποθετείται αμέσως μετά τα μέσα του 19ου αιώνα, όταν οι οικογένειες των Καριτσιωτών που ασχολούνταν με την ναυτιλία, μη έχοντας πια οικονομικά συμφέροντα στην Καρίτσα, αποφάσισαν να χτίσουν τα σπίτια τους κοντά στη Σκάλα των καραβιών τους. Έτσι δημιουργήθηκε ένας νέος οικισμός, που η αρχική του ονομασία ήταν **Τσάγεξι**, που στα τουρκικά σημαίνει εκβολή ποταμού.

Τα πρώτα σπίτια του Στομίου χτίστηκαν στα 1868 και ανήκαν στις οικογένειες *Καλογιάννη*, *Χαδούλη* και *Χαλιαμπάλια*. Στα 1878 χτίστηκε η εκκλησία του Αγίου Νικολάου που ανακαινίστηκε το Μάρτη του 1907.

Το Στόμιο απελευθερώθηκε από τους τούρκους, σύμφωνα με τα ενθυμήματα του Καριτσιωτή δάσκαλου **Μανόλη Πίπιζα**, στις 3 Σεπτεμβρίου του 1881, όταν ένα τάγμα

Σήμερα έχει απομείνει μόνον ο κορμός του τεράστιου πλάτανου, όπου κάποτε έδεναν τα καΐκια. (Επάνω αριστερά)

Το παλιό τελωνείο διατηρείται σε πολύ καλή κατάσταση.

Παλιά φωτογραφία του Στομίου, όπου φαίνεται καθαρά το σημείο, όπου έφτανε η θάλασσα.

ευζωνικό εισήλθε στο χωριό. Έτσι έληξε η μακρότατη περίοδος της τουρκοκρατίας, που διήρκεσε ακριβώς **500 χρόνια** στην περιοχή (1381-1881).

Μετά την απελευθέρωση συστήθηκε για πρώτη φορά ο Δήμος Ευρυμενών, που είχε έδρα το Στομίο και περιλάμβανε τα χωριά Στομίο και Καρίτσα. Οι κάτοικοι που ήταν ως επί το πλείστον ναυτικοί διέθεταν 23 ιστιοφόρα πλοία με τα οποία εμπορεύονταν τα κυριότερα προϊόντα της περιοχής, σύκα, κουκούλια, καλαμπόκι και σταφύλια, εφοδίαζαν

δε με καυσόξυλα και τη Θεσσαλονίκη. Στα 1912 το Στόμιο διέθετε τελωνείο, ταχυδρομείο, τηλεγραφείο και μονοθέσιο Σχολείο. Στα 1892 καταργήθηκε ο Δήμος των Ευρυμενών και έδωσε τη θέση του στις κοινότητες του Τσάγεζι και της Καρίτσας, ενώ με τον πρόσφατο νόμο του Καποδίστρια ο Δήμος, περιλαμβανόντας και άλλους οικισμούς, διατήρησε το ίδιο ιστορικό όνομα.

Σήμερα το Στόμιο ελάχιστα θυμίζει το παλιό Τσάγεζι. Η τουριστική έκρηξη των τελευταίων δεκαετιών και η σύγχρονη τάση για δημιουργία κατοικιών κοντά στη θάλασσα συνετέλεσαν, ώστε να διευρυνθούν σχεδόν ανεξέλεγκτα τα όρια του οικισμού, με αναπόφευκτες αυθαιρεσίες και αλλοίωση σε μεγάλο βαθμό του παλιού οικιστικού του χαρακτήρα. Επιβιώνουν ωστόσο διάσπαρτα αρκετά σπίτια του 19ου καθώς και των αρχών

του 20ου αιώνα, που υπολογίζονται περίπου σε 50. Τα περισσότερα απ' αυτά διατηρούν σε πολύ καλή κατάσταση τα αρχιτεκτονικά τους χαρακτηριστικά, είναι δε πολύ ελπιδοφόρα η στροφή κάποιων νέων κατοίκων του Στομίου σε παραδοσιακά οικιστικά πρότυπα ή σε αποκατάσταση παλαιών οικημάτων με απόλυτο σεβασμό στα γνωρίσματα του παρελθόντος.

Ένα άλλο ιστορικό στοιχείο που διατηρείται στο χωριό είναι ο κορμός του τεράστιου και ηλικίας πολλών αιώνων πλάτανου, που χρησιμοποιείται για να δένουν τα καΐκια. Είναι άλλωστε γνωστό, ότι μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '30, η θάλασσα έφτανε έξω από τα τελευταία σπίτια του χωριού, εκεί όπου σήμερα βρίσκεται η μεγάλη επίπεδη έκταση με τα εμπορικά καταστήματα, τους δρόμους και τα πάρκα.

Οι εκβολές του Πηνειού, που βρίσκονταν σε

Παλιά και νέα παραδοσιακά σπίτια στο Στόμιο.

Πάστωμα σαρδέλας που θα συνοδεύει το τσιπουράκι τον χειμώνα.

πολύ κοντινή απόσταση από το κέντρο του χωριού, μεταφέρθηκαν αρκετά χιλιόμετρα προς τα βόρεια της ακτής, λίγο πριν από τα σημερινά Μεσάγγαλα. Οι μεγάλες προσχώσεις που ακολούθησαν τις επόμενες δεκαετίες, είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας τεράστιας επίπεδης έκτασης μπροστά από το Στόμιο, που μετέβαλε το παλιό χωριό από παραθαλάσσιο σε μεσόγειο. Δημιουργήθηκε επιπλέον μια εκτεταμένη ακτογραμμή με πολύ ρηχό και αμμουδερό βυθό.

Εκτός από τις εκτεταμένες γεωργικές καλλιέργειες και την ενασχόληση με τον τουρισμό, το Στόμιο δεν έχει ξεχάσει τις ναυτικές καταβολές του. Σήμερα βέβαια δεν διασχίζουν τις θάλασσες τα γραφικά ιστιοφόρα καΐκια του παρελθόντος, εξακολουθούν όμως να υπάρχουν τουλάχιστον 15-20 αλιευτικά σκάφη, που δένουν με ασφάλεια στο προφυλαγμένο από τους καιρούς και ευρύχωρο λιμάνι του Στοιμίου. Η κίνηση καθημερινά είναι πολύ ζωνρή, τόσο από τα μεγάλα αλιευτικά σκάφη, όσο και από τις βάρκες των ψαράδων - επαγγελματιών και ερασιτεχνών - και τα ποικίλα σκάφη αναψυχής. Και αξίζει στ' αλήθεια να περιδιαβίνει κανείς ανάμεσα στα σκάφη και να παρακολουθεί από κοντά τις ποικίλες δραστηριότητες των ανθρώπων της θάλασσας.

θήκαμε στον πειρασμό να πιούμε απ' αυτό το θεικό νερό και να γεμίσουμε τα παγούρια μας. Λίγα μέτρα πιο πίσω, ένα μεγάλο ρέμα κατηφορίζει απ' το βουνό με πλούσια ροή, ακόμα και το καλοκαίρι.

Αμφιθεατρικά χτισμένη όπως είναι η Καρίτσα, δεν έχει την πολυτέλεια των άφθονων χώρων, που διαθέτουν άλλα επίπεδα χωριά. Αφήνουμε λοιπόν το αυτοκίνητο σ' ένα σημείο του κεντρικού δρόμου, κατηφορίζουμε ένα στενό δρομάκι και μερικές σκάλες και σε δυο λεπτά βρισκόμαστε στην κεντρική πλατεία. Όπως σε όλα σχεδόν τα παραδοσιακά ελληνικά χωριά, έτσι και στην Καρίτσα, το δάπεδο της πλατείας είναι πλακόστρωτο, στο κέντρο της δεσπόζει ένας μεγάλος πλάτανος φυτεμένος το 1902 (γιορτάζει εφέτος τον πρώτο αιώνα της ζωής του) και δίπλα είναι η κεντρική εκκλησία του χωριού, αφιερωμένη στους

Ο Σταύρος Σκρέτας με κοχύλια στο λιμανάκι του Στοιμίου.

Οι αλιευτικές εργασίες συνεχίζονται και έξω από τη θάλασσα με το καθάρισμα των δικτύων.

KARITSA, ENAS ΕΞΩΣΤΗΣ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ

Όταν για πρώτη φορά την περασμένη δεκαετία μας έβγαλε ο δρόμος στην Καρίτσα, μείναμε έκπληκτοι από τη μοναδική της θέα πάνω από τον απέραντο θαλάσσιο ορίζοντα. Χτισμένη στις απότομες πλαγιές της Όσσας, μοναχική και απομακρυσμένη, έμοιαζε η Καρίτσα να έχει το αποκλειστικό προνόμιο ν' αγναντεύει από ψηλά το γαλανό Αιγαίο. Εξίσου εντυπωσιακό ήταν και το φυσικό περιβάλλον του οικισμού, μια τεράστια καταπράσινη πλαγιά, με την καταλυτική παρουσία της βλάστησης της Όσσας και των ποωροφόρων δέντρων των κατοίκων. Την ίδια πάντα εντύπωση εξακολουθεί να δίνει η Καρίτσα στον επισκέπτη της: **ένας τεράστιος εξώστης χτισμένος μες το πράσινο.**

Μόλις ένα χιλιόμετρο απέχει ο Δοχός από την Καρίτσα. Στο ενδιάμεσο της διαδρομής μια στάση είναι απαραίτητη. Δίπλα ακριβώς στο δρόμο, μια βρύση τρέχει άφθονο βουνίσιο νερό, χειμώνα-καλοκαίρι. Ποτέ δεν αντιστα-

Ταξίαρχες Μιχαήλ και Γαβριήλ. Δεν λείπει η βρύση και το παραδοσιακό καφεεντάκι, κάτω από τη σκιά του πλάτανου. Η μόνη αλλαγή από την τελευταία φορά είναι, ότι το καφεεντάκι είναι κλειστό, δίπλα του όμως λειτουργούν δυο άλλα καφενεία - ψησταριές. Πλάι στην εκκλησία ορθώνονται ένα ψηλόκορμο κυπαρίσσι και μια μεγάλη φλαμουριά, η θέα όμως από όλα σχεδόν τα τραπεζάκια του καφεενείου προς το πέλαγος, είναι ανάμεσά τους ανεμπόδιση. Οι περισσότεροι θαμώνες του καφεενείου είναι ηλικιωμένοι. Άλλοι κάθονται παρέες - παρέες και συζητάνε μεταξύ τους, ενώ μερικοί είναι μόνοι τους και παίζουν σιωπηλά με το κομπολόι τους. Πολλά σπίτια είναι χτισμένα γύρω απ' την πλατεία, μόνον όμως ένα μεγάλο τριώροφο δικαιούται να θεωρείται παραδοσιακό. Σ' όλα τα υπόλοιπα επικρατούν σύγχρονα κατασκευαστικά υλικά, με άφθονη χρήση αλουμινίου και τσιμέντου.

Η Καρίτσα είναι μεγάλος οικισμός, που το μέγεθός του δεν είναι αμέσως ορατό. Με υπόμετρο στην πλατεία 350 μέτρα, το ψηλό-

τερο σημείο του χωριού βρίσκεται στα 450, ενώ το χαμηλότερο μόλις στα 300 μέτρα. Οπωσδήποτε υπάρχουν αρκετά παλιά σπίτια, διάσπαρτα σ' όλο το χωριό, δεν αρκούν όμως για να διασώσουν τον παραδοσιακό χαρακτήρα που κάποτε επικρατούσε σε όλη την Καρίτσα. Εξακολουθούν ωστόσο να υπάρχουν πολλά στοιχεία, που, εκτός από την κορυφαία θέα, συντηρούν την όμορφη εικόνα του χωριού, όπως οι λουλουδιασμένες αυλές, τα άφθονα δέντρα και η βλάστηση, οι πολλές και ωραίες βρύσες με την αέναη ροή υπέροχου νερού, και οι κεραμοσκεπές, που ευτυχώς έχουν διατηρηθεί στη συντριπτική πλειοψηφία των σπιτιών. Ένα από τα ωραιότερα ίσως

αρχιτεκτονικά στοιχεία του οικισμού είναι οι πολλές, πλακόστρωτες και περιποιημένες **δρομόσκαλες**, που μέσα σε ελάχιστα λεπτά μας οδηγούν από τα πιο απόμακρα σημεία στο κέντρο του χωριού. Δυστυχώς έχουν εξαφανιστεί τα παλιά καλντερίμια, που κάποια απ' αυτά θα μπορούσαν να έχουν διατηρηθεί. Το υψηλότερο σημείο της Καρίτσας είναι η γειτονιά "**Ζαγοριανή**", με αρκετά παλιά σπίτια και θέα εκπληκτική. Λίγο πιο πάνω αρχίζει το δάσος της καστανιάς και η καθολική κυριαρχία της βλάστησης της Όσσας. Χαμηλότερα από την Ζαγοριανή βρίσκεται η γειτονιά του **Αγίου Αθανασίου**, με το μικρό πετρόχτιστο, ομώνυμο εκκλησιάκι, πλακόστρωτη πλατεία σε

Χτισμένη αμφιθεατρικά, ανάμεσα στις κατάφυτες ΒΑ πλαγιές της Όσσας η Καρίτσα, είναι ένας αληθινός εξώσπη στο Αιγαίο.

Οι σύγχρονες οικιστικές τάσεις έχουν εισβάλει εδώ και χρόνια στην Καρίτσα. Μόνον λίγα παραδοσιακά σπίτια απομένουν.

δυο επίπεδα, πλάτανο, πεζούλια και την απαραίτητη βρύση. Το εκκλησιάκι του Αγίου Αθανασίου που θεωρείται κτίσμα μεταβυζαντινό του 16ου αιώνα, έχει ανακαινισθεί από τον ιερομόναχο **Παύλο** το 1975 και το 2001. Είναι μια μονόχωρη βασιλική περιορισμένων διαστάσεων, που την ώρα του εσπερινού είναι γεμάτη από πιστούς.

Για ν' αποκτήσει ο επισκέπτης συνολική άποψη της Καρίτσας, για να γνωρίσει τον οικισμό

Κάθε Οκτώβρη γιορτάζεται στην Καρίτσα η καθιερωμένη Γιορτή του Κάστανου.

Μια από τις ωραιότερες παραδοσιακές γωνιές της Καρίτσας.

ως τα ακρότατα σημεία του, απαιτείται πολύωρη και αρκετά κοπιαστική περιήγηση. Στο τέλος όμως μπορεί να ανταμειφθεί με μια στάση στην πλατεία ή στο Καφέ με την ωραία θέα που βρίσκεται στην νότια έξοδο του χωριού ή ακόμη και στο μοναδικό ξενοδοχείο που υπάρχει στην Καρίτσα, την "**Βίλλα Χριστίνα**", (Τηλ). Λειτουργεί συνεχώς από το 1987 και φημίζεται για την έξοχη θέα σ' όλο το πέλαγος.

Αν θέλαμε να διαμορφώσουμε μια σύντομη άποψη για την ιστορία της Καρίτσας, θα έπρεπε ν' ανατρέξουμε και πάλι στα πολύτιμα στοιχεία του Κώστα Σπανού. Η αρχαιότερη λοιπόν γραπτή μαρτυρία για το χωριό ανάγεται στον άραβα γεωγράφο **EDRISI**, που

αναφέρει: "**33 μίλια από τη Λάρισα φτάσαμε σε μια χώρα που βρίσκεται στις ακτές της θάλασσας και ονομάζεται Καρίτσα**".

Πότε όμως και γιατί έγινε η μεταφορά του οικισμού στη σημερινή του θέση; Από τις επιγραφές της **Ιεράς Μονής του Οικονομείου** προκύπτει, ότι μετά την κατάκτηση της Θεσσαλίας από τους τούρκους, διάφοροι ληστοπειρατές ενοχλούσαν τους κατοίκους της περιοχής και ανάγκασαν τους καλόγερους να χτίσουν ένα καστέλι για προστασία. Αν λάβουμε λοιπόν υπόψη μας, ότι η εκκλησία του **Αγίου Παντελεήμονα** της Καρίτσας θεμελιώθηκε στα 1642, τότε πρέπει να δεχτούμε, ότι και η μεταφορά του οικισμού στη σημερινή του θέση ξεκίνησε στις αρχές του 17ου αιώνα. Έκτοτε η ζωή συνεχίζεται αδιάλειπτα. Κατά τη διάρκεια της μακροαίωνης τουρκικής σκλαβιάς η Καρίτσα εξακολούθη να είναι ένα χριστιανικό χωριό, του οποίου οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με τη θάλασσα, επιδιόμενοι στο εμπόριο από το λιμανάκι της Φτέρης. Απ' αυτό το λιμάνι φορτώνονται στα τέλη του 18ου αιώνα τα νηματα του Συνεταιρισμού των Αμπελακίων, για να μεταφερθούν με καριτσιώτικα και βενετσιάνικα καΐκια στη Θεσσαλονίκη, στην Τεργεστή και στη Σμύρνη. Στα 1806-1808 η Καρίτσα έγινε το καταφύγιο του κλεφταρματολού **Νικοτσάρα**, που όταν δεν ήταν στη Σκιάθο, χρησιμοποιούσε το λιμάνι του Στομίου και της Φτέρης. Στην Επανάσταση του 1821 πήρε μέρος και η Καρίτσα με τα γύρω χωριά, στα 1823 μάλιστα οι Καριτσιώτες ναυτικοί βοήθησαν τους επαναστατημένους Τρικεριώτες. Μετά το 1823, που έβησαν όλες οι επαναστατημένες εστίες στην περιοχή, οι Καριτσιώτες ασχολούνται και πάλι με τη θάλασσα, και μετά από λίγα χρόνια, οι ναυτικές οικογένειες μεταφέρουν τις κατοικίες τους στο Στόμιο.

ΟΙ ΩΡΑΙΕΣ ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΗΣ ΚΑΡΙΤΣΑΣ

Η ΘΑΛΑΣΣΙΑ περιοχή της Καρίτσας είναι μια ενδιαφέρουσα ακτογραμμή, με πολλούς και γραφικούς κολπίσκους, που σε όλους σχεδόν η πρόσβαση είναι δυνατή και με συμβατικά αυτοκίνητα. Ο ευχερέστερος τρόπος για να γνωρίσει κάποιος αυτές τις παρα-

λιές είναι να βγει από την νότια έξοδο του χωριού - με κατεύθυνση προς Κόκκινο Νερό - και αμέσως μετά να κατηφορίσει αριστερά.

Είναι μια ασφαλτοστρωμένη διαδρομή, τριών περίπου χιλιομέτρων, σε μια πλαγιά κατάφυτη με καστανιές, ελιές και πολλά άλλα οπωροφόρα δέντρα. Ενημερωτικές πινακίδες οδηγούν προς τα δεξιά στις ακτές **Πηγάδι**,

Καλύβι και Παχειά Άμμο, ενώ προς τα αριστερά στις ακτές **Ψαρόλακκα και Παναγιά**.

Ξεκινώντας αρχικά προς τα δεξιά, βρισκόμαστε - μετά από 500 μέτρα καλού χωματόδρομου- πάνω από την ακτή “**Πηγάδι**”. Είναι ένας ορμίσκος μαγευτικός, που αδιαμφισβήτητα μπορεί να θεωρηθεί η ωραιότερη παραλία της περιοχής.

Το άνοιγμά του φτάνει μόλις τα 80 μέτρα, η ακτή είναι καλυμμένη με λεπτό βοτσαλάκι και τα νερά είναι εξαιρετικά καθαρά και διάφανα. Το φυσικό περιβάλλον εξάλλου είναι υπέροχο, αφού τα σκιερά πλατάνια, οι άριες, οι ελιές και οι λυγαριές, φτάνουν σε απόσταση λίγων μέτρων από την παραλία. Τα νερά στον κολπίσκο είναι συνήθως ήρεμα, αφού επηρεάζεται άμεσα μόνον από τους ανατολικούς ανέμους.

Αν συνεχίσουμε την ακτογραμμή προς τα νοτιοανατολικά συναντάμε σε μικρή απόσταση την ακτή “**Καλύβι**”, που με τις μεγάλες της πέτρες, είναι πολύ λιγότερο φιλική από το Πηγάδι.

Συνεχίζοντας για μερικά λεπτά τον καλό

χωματόδρομο συναντάμε το ασφάλτινο οδι-κό δίκτυο που οδηγεί στο Κόκκινο Νερό. Στο σημείο ακριβώς της συμβολής του χωματόδρομου με την ασφαλτο βρισκόμαστε αναπάντεχα μπροστά στα ερείπια ενός βυζαντινού ναΐσκου. Είναι το εκκλησάκι του **Αϊ-Διά** και η παλαιότητα της κατασκευής του είναι ολοφάνερη, από την αρχιτεκτονική του και τα χρησιμοποιηθέντα υλικά. Η οροφή απουσιάζει, είναι όμως πιθανόν, ότι το εκκλησάκι ανήκε στον αρχιτεκτονικό τύπο του σταυροειδούς μετά τρούλου.

Ο ασφαλτοστρωμένος δρόμος οδηγεί μετά από λίγο στην παραλία της “**Πλατιάς Άμμου**”, που δικαιολογεί απόλυτα την ονομασία της, τόσο από το πλάτος της ακτής, όσο και από την έκταση της παραλίας, που το άνοιγμά της πρέπει να υπερβαίνει τα 700 μ. Όλη η ακτή είναι καλυμμένη με λεπτό βότσαλο και οι

παρυφές της βρίσκονται κάτω από τη σκιά των πλατανιών. Οι ταβέρνες και ο μεγάλος χώρος στάθμευσης, καθιστούν την Πλατιά Άμμο εξαιρετικά δημοφιλή και, μοιραίως, πολύ συνωστισμένη.

Η τελευταία παραλία που συναντάμε πριν από το Κόκκινο Νερό είναι η ακτή “**Τσιλιγιώργος**”, με ωραία αμμουδιά, εύκολη πρόσβαση και άφθονα πλατάνια.

Οι επιλογές όμως του επισκέπτη της περιοχής δεν περιορίζονται μόνον στις νοτιοανατολικές παραλίες της Καρίτσας, συνεχίζονται και στις βορειοδυτικές, με κατεύθυνση προς το Στόμιο. Εδώ κορυφαία ακτή είναι ο “**Ψαρόλακκας**”, που προϋποθέτει όμως ένα δεκάλεπτο βάδισμα σε μονοπάτι που ολόγυρά του η φύση οργιάζει. Δίπλα στο μονοπάτι εξακολουθεί, ακόμα και στην καρδιά του καλοκαιριού, να κατεβαίνει από τις πλαγιές της Όσσας πεντακάθαρο νερό, που μετά από λίγο καταλήγει στην παραλία του Ψαρόλακκα. Είναι κι αυτή μια θαυμάσια ακτή με βοτσαλάκι, διάφανα νερά και μαγευτικό περιβάλλον. Ευτυχώς την διασώζει από το

Ο περίεργος βράχος μέσα στη θάλασσα θυμίζει τεράστιο πουλί, που σκύβει να πει νερό.
Κόλπος "Πηγάδι", η ωραιότερη ίσως παραλία της περιοχής.

συνωστισμό το γεγονός, ότι μεσολαβεί αυτό το δεκάλεπτο περπάτημα ως την παραλία. Η ακτή όμως έχει ανακαλυφθεί από πολύ μακριά, από τα καραβάκια που δεν διατάζουν να ξεκινήσουν από την περιοχή των Μεσάγγαλων, για να μεταφέρουν ως εδώ επισκέπτες για μια ημερήσια εκδρομή.

Για κάποιους που αναζητούν μοναχικότερες ακτές και περιπλανήσεις στο κατάφυτο φυσικό περιβάλλον της ακτογραμμής μετά τον Ψαρόλακκα, υπάρχει η πετρώδης αλλά ερημική παραλία της "Παναγίας", με παγκάκια, τραπεζάκια και μόνιμη σκάια.

Συμπερασματικά, τα παράλια που εκτείνονται ανάμεσα στο Στόμιο και στο Κόκκινο Νερό, καλύπτουν με την ποικιλομορφία τους τις κολυμβητικές απαιτήσεις κάθε επισκέπτη.

ΠΛΑΓΙΕΣ ΤΗΣ ΎΣΣΑΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Το να προσπαθήσει κανείς να συμπεριλάβει την Όσσα - τον πασίγνωστο σε όλους Κίσαβο - ή έστω κι ένα μικρό τμήμα αυτής, στο άρθρο για την Καρίτσα και το Στόμιο, είναι ουτοπικό, αφού η έκταση του ορεινού αυτού όγκου είναι μεγάλη. Άλλωστε έχει ήδη δημοσιευθεί ένα εμπειριστατωμένο άρθρο για την Όσσα στο 19ο τεύχος του περιοδικού, τον χειμώνα του 2000. Θα ήταν όμως οπωσδήποτε παράλειψη, αν δεν αναφέραμε εδώ, έστω και επιγραμματικά, τις απεριόριστες δυνατότητες περιήγησης στην Όσσα που έχει ο επισκέπτης της περιοχής Στομίου και Καρίτσας.

Με αφετηρία λοιπόν την Καρίτσα ή το Στόμιο

και με οδηγό τις αρκετά κατατοπιστικές πινακίδες έχει κανείς τη δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στον ορεινό όγκο της Όσσας. Το μεγαλύτερο τμήμα του εξαιρετικά εκτεταμένου δασικού δικτύου που διασχίζει προς όλες τις κατευθύνσεις το βουνό, είναι προσβάσιμο και σε συμβατικά αυτοκίνητα. Αν όμως κάποιος διαθέτει 4X4, μπορεί να βρεθεί σε δρόμους μοναχικούς και απόμακρους, μέσα σε φυσικό περιβάλλον εκπληκτικό. Αν μάλιστα έχει την καθοδήγηση κάποιου ντόπιου, γνώστη της περιοχής, μπορεί να αντικρίσει εκπληκτος φαράγγια με ορεινές λιμνούλες και καταρράκτες, όπως στο περίφημο **Φαράγγι της Καλυψώς**, που θα τον αφήσουν άφωνο με την ομορφιά και τη μεγαλοπρέπειά τους. Διασχίζοντας την Όσσα από το Στόμιο ή την Καρίτσα, μπορεί ο επισκέπτης να βρεθεί σε γραφικότετους ορεινούς οικισμούς, όπως την **Ανατολή** και τη **Σπηλιά**. Μπορεί επίσης να καταλήξει στο **Μεταξοχώρι**, στην **Αγιά** ή στα

εισχωρεί στην Όσσα και οδηγεί στη Σπηλιά και στα Αμπελάκια.

Στα 3,3 χλμ. ακριβώς συναντάμε το χώρο αναψυχής του Δασορχείου και αμέσως μετά μπαίνουμε δεξιά στον χωματόδρομο που καταλήγει στο Αριόπρινο και Στόμιο. Συνεχίζουμε έτσι για 1200 περίπου μέτρα και σε κάποιο σημείο σταματάμε. Δεν υπάρχει καμία πινακίδα ούτε μονοπάτι, ο Γιώργος όμως θυμάται το σημείο από το οποίο εισχωρούμε βαθιά μέσα στο δάσος. Μακριά από οικισμούς και ανθρώπινες δραστηριότητες, το δάσος σ' αυτή την περιοχή μοιάζει να ζει στους ρυθμούς που υπαγορεύονται από τη φύση. Το έδαφος είναι παρθένο, χωρίς πατημασιές, καλυμμένο με παχύ στρώμα ξερόφυλλων, που έχουν σωρευθεί από τον περασμένο ή και προηγούμενο χειμώνα.

Μεγάλες οξιές και καυτανιές κυριαρχούν στο χώρο, πού και πού συναντάμε πεσιμένους κορμούς, που σαπίζουν με την αργή διαδι-

Βαθιά μέσα στο δάσος της Όσσας τα ερείπια εκκλησίας και μονής των Αγίων Αποστόλων.

ιστορικά **Αμπελάκια**. Και φυσικά πάντοτε είναι δυνατόν να κατακτήσει κανείς την κορυφή της Όσσας, στα 1978 μέτρα, που με καλές καιρικές συνθήκες, δεν παρουσιάζει καμιά ιδιαίτερη δυσκολία.

Οπλισθείτε λοιπόν, αγαπητοί μου φίλοι, με εξερευνητική διάθεση, γεμίστε τα ρεζερβουάρ και αρχίστε το μαγευτικό ταξίδι στις ομορφιές της Όσσας.

-Έχει τύχει να ακούσετε για τα ερείπια της Βυζαντινής εκκλησίας των Αγίων Αποστόλων στην Όσσα; ρωτάει ένα πρωί ο Γιώργος.

-Όχι, ποτέ δεν είχαμε ακούσει, ότι υπάρχει Βυζαντινή εκκλησία στο βουνό.

-Είναι κρυμμένη στο δάσος, σε σημείο που δεν καταλήγει δρόμος ή μονοπάτι, μπορώ όμως να την βρω, γιατί ένας ντόπιος φίλος με έχει πάει ως εκεί.

Επιβιβάζομαστε στο 4X4 του Σωτήρη και ξεκινάμε. Αμέσως μετά το Δοχό στρίβουμε δεξιά στον ασφαλτοστρωμένο δρόμο, που

καίσα της φύσης. Αν και το συνολικό τοπίο αποπνέει μια μελαγχολία, είναι απίστευτα όμορφο.

Η κατάβαση μας σ' αυτό το απείραχτο φυσικό περιβάλλον δεν διαρκεί παραπάνω από ένα δεκάλεπτο. Ο Γιώργος που προηγείται, σταματάει ξαφνικά μπροστά σ' έναν γκρεμισμένο τοίχο. Πλησιάζουμε κοντά του και βρισκόμαστε μπροστά στα ερείπια των Αγίων Αποστόλων. Το εκκλησάκι είναι στο σύνολό του ερειπωμένο, ωστόσο ο θόλος της οροφής του, αν και φέρει μια μεγάλη ρωγμή, είναι στη θέση του. Το πάχος των τοίχων φτάνει περίπου τα 60 εκατοστά, ενώ η λιθοδομή αποτελείται από πέτρες, πωρόλιθους και κεραμίδια. Το ιερό διατηρείται σε αρκετά καλή κατάσταση και στο εσωτερικό της εκκλησίας είναι διάσπαρτα μέλη από αρχαιότερο νερό. Οι εξωτερικές διαστάσεις του ναΐσκου είναι περίπου 4X4 μέτρα, ενώ το ύψος δεν ξεπερνάει τα 4,5 μ.

Το εσωτερικό είναι λιτότατο, δεν υπάρχει

τίποτε άλλο εκτός από μερικά σύγχρονα εικονίσματα, μερικά κεριά και ένα καντηλάκι, που φανερώνει, ότι κάποιος ντόπιος επισκέπτονται κατά καιρούς το εκκλησιάκι και το ανάβουν.

Ολόγυρα από την εκκλησία διακρίνονται ερείπια εξωτερικής οχύρωσης, σημάδι, πως κάποτε στο παρελθόν ο χώρος κατοικείτο. Ένα τμήμα τοίχου, έξω από την είσοδο της εκκλησίας, έχει υποστεί με τα χρόνια ή με τη διάβρωση του εδάφους μεγάλη κλίση και έχει βρει στήριγμα, αποκλειστικά και μόνον στον κορμό μιας υπεραιωνόβιας δρυός.

Εγκαταλείπουμε το μοναδικό αυτό περιβάλλον με τον έντονο μυστικισμό, γεμάτοι με αναπάντητα ερωτηματικά που αναφέρονται κυρίως στο χρόνο κτίσης της εκκλησίας. Ήδη όμως ετοιμαζόμαστε να επισκεφτούμε το επιφανέστερο μνημείο της Ορθοδοξίας που υπάρχει στην περιοχή, την φημισμένη **ΚΟΜΝΗΝΕΙΟ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**.

Είναι ένα μεγαλόπρεπο μοναστήρι με επιβλητικές εξωτερικές διαστάσεις, χτισμένο σε υψόμετρο 180 μέτρων, ανάμεσα στο Στόμιο και την Καρίτσα. Ένας ασφαλτοστρωμένος

δρόμος ανηφορίζει από το κεντρικό οδικό δίκτυο και σε τρία λεπτά καταλήγει στον εξωτερικό χώρο της Μονής. Το περιβάλλον είναι μαγευτικό, ολόγυρα από τις εγκαταστάσεις της Μονής εκτείνονται οι βορειοανατολικές πλαγιές της Όσσας, κατάφυτες με οξιές, καστανιές και φλαμουριές. Εισερχόμαστε στον αύλειο χώρο της Μονής, που είναι έξοχα πλακοστρωμένος και διακοσμημένος με αναρίθμητα και εξαιρετικά περιποιημένα λουλούδια, μια αληθινή χρωματική πανδαισία, μέσα στο καταπράσινο δασικό περιβάλλον.

Πολλές δεκάδες επισκεπτών - προσκυνητών, ενδεδυμένοι όπως αρμόζει στην ιερότητα του χώρου, περιηγούνται στους χώρους της Μονής ή, σε μικρές συγκεντρώσεις, συνομιλούν χαμηλόφωνα με κάποιους μοναχούς. Μέχρι να συναντήσουμε τον Πατέρα Πολύκαρπο, περνάμε από την πύλη του αύλειου χώρου και κατευθυνόμαστε προς το **Καθολικό**. Αν και είχαμε ακούσει για την παλαιότητα του χώρου, δεν είμασταν ωστόσο προετοιμασμένοι να αντικρίσουμε την πληθώρα αυτή των αρχαίων μελών, που είναι κατάσπαρτα μπροστά στο Καθολικό. Έκκληγχα τα βλέμματά μας περιφέρονται ανάμεσα στους

Ο εξαιρετικός αύλειος χώρος της Ιεράς Μονής Κομνηνείου (Αριστερά)

Άφθονα αρχαία μέλη και χαρακτηριστικά κορινθιακά κιονόκρανα φανερώνουν την ύπαρξη αρχαίου ιερού.

Από το περίφημο Καθολικό της Μονής λείπει ο τρούλος, ελπίζεται όμως ότι σύντομα θα αποκατασταθεί.

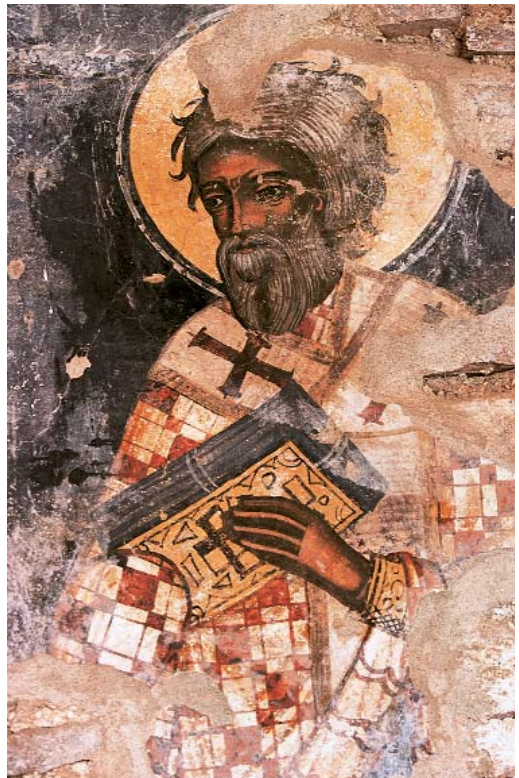
γρανιτένιους κίονες, στα κορινθιακά κιονόκρανα και στις βάσεις, στο μαρμάρινο εντοιχισμένο θωράκιο με κηρύχτο μωσαϊκό, στο υπέρθυρο με επιγραφή στον Ποσειδώνα πάνω σε μονοκόματη πέτρα, στο πρωτοχριστιανικό μαρμάρινο θωράκιο με διπλό σταυρό και ανάγλυφη άμπελο που συμβολίζει τον

Χριστό και τους πιστούς, στα τμήματα δαπέδου που διατηρούν τις αρχικές τεράστιες πλάκες, κάποιες από τις οποίες φέρουν στην άκρη τους ψηφίδες. Έχουμε την αίσθηση, ότι βρισκόμαστε σ' ένα υπαίθριο αρχαιολογικό και πρωτοχριστιανικό μουσείο. Και δεν απέχει καθόλου από την πραγματικότητα η εκδοχή, ότι σ' αυτόν τον ίδιο χώρο υπήρχε στην αρχαιότητα ένα ιερό - μαντείο, αφιερωμένο στην Θέμιδα και στον Ποσειδώνα. Υπέρ αυτής της άποψης συνηγορούν και οι αναθηματικές στήλες στην Θέμιδα και στον Ποσειδώνα, που χρονολογούνται στα τέλη του 5ου π.Χ. αιώνα.

Εξίσου συγκλονιστική είναι και η εντύπωση που μας προξενεί η θέα του Καθολικού, παρά την ερειπιώδη του μορφή. Πρόκειται για έναν ναό μεγάλων διαστάσεων, με μήκος 26 και πλάτος 16 μέτρα. Ο αρχιτεκτονικός του ρυθμός είναι ο "σύνθετος σταροειδής εγγεγραμμένος με τρεις κόγχες" (Αγιορείτικος)

Περίφημες τοιχογραφίες κοσμούν τους τοίχους και τον τρούλο των παρεκκλησιών που πλαισιώνουν, το Καθολικό της Μονής, πολλές μάλιστα από αυτές διατηρούνται σε πολύ καλή κατάσταση.

και διαθέτει 4 αυτόνομα γωνιαία διαμερίσματα, από τα οποία τα δυο ανατολικά είναι "τυπικαριά", ενώ τα δυο δυτικά είναι παρεκκλήσια. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ναού είναι οι πολυγωνικές κόγχες, το μεγάλο άνοιγμα του τρούλου - που ήταν από τους μεγαλύτερους αυτού του τύπου - η λιτή, δηλ. ο εσωτερικός νάρθηκας που υπήρχε στον β' όροφο και ορισμένες ασυμμετρίες στην πρόσοψη.

Από όλα αυτά τα στοιχεία η χρονολόγηση του κτίσματος εντάσσεται στον 14ο αιώνα, όπως και ο παρόμοιος ναός του Προφήτη Ηλία της Θεσσαλονίκης.

Σχετικά με την κατασκευή του ναού, ο Γ.Α. Σωτηρίου παρατηρεί, ότι "εξωτερικώς ο ναός προξενεί όλως διαφορετική εντύπωση, διακρινόμενος των συνήθων βυζαντινών ναών της Ελλάδος δια των εξοχών και εσοχών των παρεκκλησιών και των πολυπλεύρων κογχών του. Η τοιχοδομία του είναι επιμελής εκ λαξευτών λίθων και πλίνθων, διατεταγμένων οχι κατά τον συνήθη εις ναούς της Ελλάδος πλινθοπερίβλητον τρόπον αλλά κατά ζώνας

εναλλάξ πλίνθων και λαξευτών λίθων κατά την μέθοδον της Κωνσταντινουπόλεως".

Αναφερόμενος στον τρούλο του ναού ο συγγραφέας αναφέρει, ότι "ο ναός της Μονής της Θεσσαλίας υπερβάλλει πάντας σχεδόν τους αγιορείτικους ναούς εις ευρύτητα όσον αφορά εις τον υπό του τρούλου στεγαζόμενον κεντρικόν χώρον.

Ατυχώς όμως η μετά την πτώση του τρούλου ανεγερθείσα κακότεχνος κυρτή στέγη, πολύ απέχει από του να δώσει εις ημάς σήμεραν ιδέαν τινα της μεγαλειώδους εντυπώσεως του εσωτερικού".

Ο πατήρ Πολύκαρπος, που είναι ήδη δίπλα μας και μας ξαναγεί επισημαίνει, ότι έχει ήδη ολοκληρωθεί με μέρμινα της Μονής η **Μελέτη Αποκατάστασης** και υπάρχει αισιοδοξία, ότι κάποτε το εξάρετο από μνημείο θα αποκτήσει την αρχική του μεγαλοπρέπεια και ταυτότητα. Η μελέτη αυτή θα είναι αρχικά στερεωτική και μετά θα επεκταθεί στην Προχριστιανική, Προτοχριστιανική και Βυζαντινή περίοδο.

Ολοκληρώνουμε την περιήγησή μας με την επίσκεψη στα τέσσερα παρεκκλήσια. Γράφει

Τα τέσσερα παρεκκλήσια του Καθολικού είναι χτισμένα με έξοχη αρχιτεκτονική. Ο περιορισμένος χώρος και οι θαυμάσιες τοιχογραφίες προσδίδουν μια ατμόσφαιρα ιδιαίτερης ιερότητας.

σχετικά ο Σωτηρίου: "Έτερον ιδιάζον της αρχιτεκτονικής διαπλάσεως πολλών αγιορειτικών ναών είναι η προσθήκη εις τα άκρα της βορείας και νοτίας πλευράς του ναού παρεκκλησίων, άλλοτε ενός, άλλοτε δυο και άλλοτε τριών. Ο ημέτερος ναός έχει τέσσερα παρεκκλήσια εις τας τέσσαρας γωνίας, ενιαίως συνδεδεμένα αρχιτεκτονικώς προς το όλον οικοδόμημα, έχοντα παχείς τετραγώνους εξωτερικούς τοίχους, διαμορφωμένους εσωτερικώς περιτέχνως με διπλά τόξα και πολλές κόγχας. Οι χαρακτήρες ούτοι δεν έχουν τι το κοινόν με τα αγιορειτικά παρεκκλήσια, η αρχιτεκτονική σύνδεσής των προς τον ναόν είναι πολύ πλησιεστέρα προς ναούς της Αρμενίας".

Το μόνο που απομένει σε μας να συμπληρώσουμε για τα παρεκκλήσια είναι η εκπληκτική τους αγιογράφηση, που, ιδιαίτερα στα δυτικά, διατηρείται σε πολύ καλή κατάσταση.

Γοητευμένοι από όσα έχουμε δει και ακούσει, ακολουθήσαμε τον πατέρα Πολύκαρπο στο αρχονταρίκι, όπου απολαμβάνουμε την φιλοξενία του, την συζήτηση μαζί του και τα στοιχεία για την υποκρική διαδρομή της Μονής.

Βέβαια για την ακριβή χρονολογία κτίσης της Μονής δεν υπάρχουν εξακριβωμένες πληροφορίες, το πλήθος όμως των κιονογρανών και αναγλύφων δείχνουν, ότι είναι προγενέστερη του 14ου αιώνα. Η αρχαιότερη επιγραφή που βρίσκεται στην πύλη της Μονής, αναφέρεται στην χρονολογία ανακαίνισής της, το 1492.

"Ανεκαινίσθη το παρόν καστέλλιον της πανάγνου και Θεομήτορος παρθένου υπό του θεοφιλέστατου επισκόπου Ακακίου Πέτρας δια ψυχικήν σωτηρίαν και αύτη η Πύλη, 1492 μ.Χ.". Άλλη μια επιγραφή μας πληροφορεί, ότι το Καθολικόν της Μονής επισκευάσθη κατά το έτος 1543.

Η επίσημη ονομασία της είναι "**Κομνήνεις Ιερά μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου και Αγίου Δημητρίου**". Από τους περιηγητές, Έλληνες και ξένους αλλά και από την τοπική παράδοση αναφέρεται ως Μονή **Αγίου Δημητρίου** ή "**Οικονομείον**" (**Κονομιό**). Το επίθετο Κομνήνεις πιθανόν προήλθε από παραφθορά του όρου "Οικονομείον", που είναι και το όνομα μικρού οικισμού στο μέσον της απόστασης της Μονής και του σημερινού χωριού

Στομίου.

Στην Μονή εμόνασαν σπουδαίες φυσιογνωμίες της Ορθοδοξίας και μεταξύ άλλων ο Ακάκιος και ο όσιος Συμεών, πριν μονάσουν στο Άγιο Όρος. Κατά τον 16ο αιώνα αλλά και προγενέστερα, ήταν περίοδοι μεγάλης ακμής με πλήθος μοναχών, που ο Θεοδόσιος Ζυγομαλάς ανεβάζει τον αριθμό τους σε 300.

-Ανεξάρτητα από τον ακριβή αριθμό των μοναχών - επισημαίνει ο πατήρ Πολύκαρπος - το βέβαιον είναι, ότι κάποια στιγμή οι εγκαταστάσεις της Μονής αδυνατούσαν να τους στεγάσουν. Έτσι αρκετοί εστράφησαν στην κατασκευή ενός αριθμού μικρότερων μονών στην περιοχή, δείγματα των οποίων αποτελούν και τα ερείπια στον Αϊ-Λιά και στην εκκλησία των Αγίων Αποστόλων.

Λύνεται έτσι η απορία μας σχετικά με τον χρόνο κτίσης των ερειπωμένων αυτών βυζαντινών κτισμάτων.

Θα μπορούσαμε πολλά ακόμη ν' αναφέρουμε

για τη Μονή, τόσο για τα πολλά και πολυτιμότερα χειρόγραφα που καταστράφηκαν ή αγοράστηκαν από ξένους περιηγητές (Meziers), όσο και για το πλήθος των ξένων περιηγητών που κατά καιρούς την επισκέφθηκαν, καθώς επίσης και για τον μεγάλο αριθμό των σωζομένων επιγραφών.

Κατά τους νεότερους χρόνους το μοναστήρι κάηκε το 1943 από τους Γερμανούς και έκτοτε εγκαταλείφθηκε. Το 1970 ξανάρχισε εκ νέου η ζωή και το 1974 ξεκίνησαν ευρύτατες εργασίες αποκατάστασης, που έχουν οδηγήσει στο σημερινό λαμπρό αποτέλεσμα.

Με τους 9 μοναχούς που σήμερα εγκαταβιούν, η ζωή έχει ξαναγυρίσει στο μοναστήρι που κάθε χρόνο δέχεται την επίσκεψη χιλιάδων πιστών.

Ευχαριστούμε τον πατέρα Πολύκαρπο για την φιλοξενία του και εγκαταλείπουμε τον ιερό και γαλήνιο χώρο του υπέροχου αυτού μνημείου της Ορθοδοξίας.

Χαράματα στην παραλία του Στομίου, κοντά στις εκβολές του Πηνειού, μακριά από θορύβους και συνωστισμό, με πρωταγωνιστές τα χρώματα της φύσης.

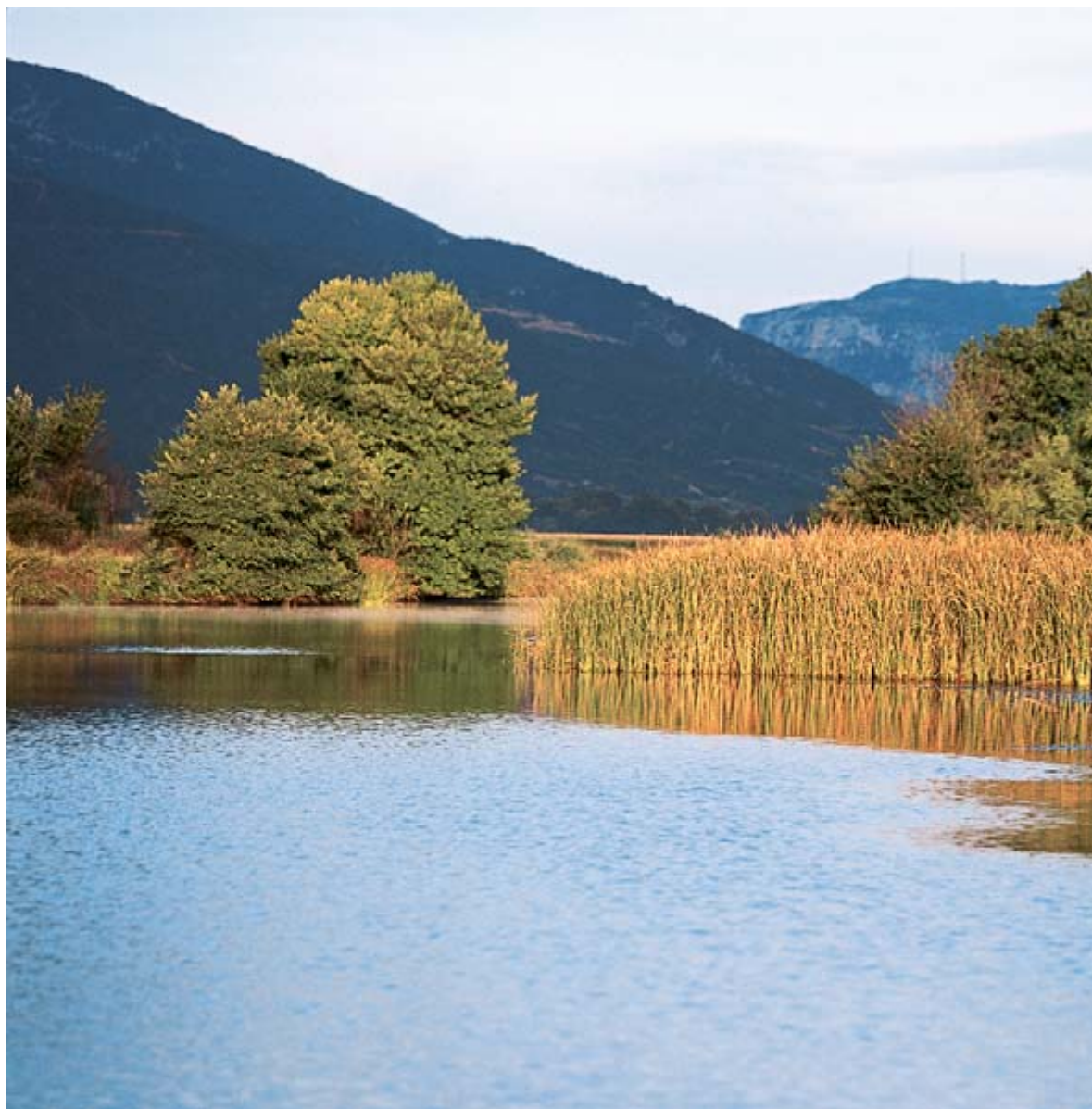
ΣΤΗΝ ΑΧΑΝΗ ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΟΥ ΣΤΟΜΙΟΥ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΕΚΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΠΗΝΕΙΟΥ

Το ξυπνητήρι έχει ρυθμιστεί να χτυπήσει στις πεντέμισι τα ξημερώματα, εμείς όμως έχουμε σηκωθεί νωρίτερα. Το ίδιο και ο Γιώργος. Πίνουμε τον πρωινό καφέ μας στην πισίνα, παρακολουθώντας το ανεπαίσθητο ρόδισμα του ορίζοντα. Πρόθεσή μας είναι να προλάβουμε την ανατολή από την παραλία του Στομίου.

Φτάνουμε έξω από το Στόμιο στον νεότευκτο συνοικισμό της **Αλεξανδρεινής**, εγκαταλείπουμε το δρόμο και με το 4Χ4 μπαίνουμε στην αμμώδη ακτή. Οι αρχικές επιφυλάξεις μου σύντομα εξαφανίζονται, το στρώμα της άμμου, αν και παχύ, δεν δημιουργεί κανένα πρόβλημα στην τετρακίνηση. Είναι μια μοναχική πορεία στην ακτή δίπλα στο κύμα. Τα μοναδικά ζώοντα όντα αυτή την ώρα είναι, εκτός από μας, οι γλάροι. Τα χρώματα στη θάλασσα αλλάζουν διαρκώς, τα λίγα σύννεφα στην ανατολή έχουν βαφτεί με χρώμα κόκκι-

νο. Μερικές εκατοντάδες μέτρα πριν φτάσουμε στις εκβολές του Πηνειού, οι πρώτες ακτίνες του ήλιου περνάνε μέσα από τα σύννεφα. Βγαίνουμε από το αυτοκίνητο και καθόμαστε στην ακροθαλασσιά, απέναντι σ' αυτό το καθημερινό μυστήριο. Είναι στιγμές απόλυτα γαλήνιες, μακριά από τον πολιτισμό και τους θορύβους.

Συνεχίζουμε την παράξενη αυτή πορεία μας στην αμμουδιά και φτάνουμε σε μερικά πρόχειρα καταλύματα, δίπλα στην ακτή. Κάποιος έχει ήδη ξυπνήσει, πίνει τον καφέ του απέναντι στον νεαρό ακόμα ήλιο. Κάποιος άλλος έχει στήσει τα καλάμια του στην αμμουδιά και τα αφήνει να ψαρεύουν, παρακολουθεί όμως με άγρυπνη ματιά και το παραμικρό τρεμούλιασμα στις πετονιές τους. Αμέσως μετά τις παραγκούλες ανοίγεται στη θάλασσα το στόμιο του Πηνειού. Είναι τόσο ήρεμη η ροή, που τα νερά του μοιάζουν σαν ακίνητα. Κάθομαι και τα παρατηρώ, έτσι όπως αναμειγνύονται ήρεμα και γλυκαίνουν τα νερά της θάλασσας. Ολόγυρα η κοίτη του είναι κατάφυτη από υδροχαρή φυτά και

δέντρα, ένα υγρό στοιχείο και ένας κόσμος τόσο διαφορετικός, απ' αυτόν της πλατιάς θάλασσας, που απλώνεται μερικές δεκάδες μέτρα παρακάτω.

Ελάχιστες κουβέντες ανταλλάσσουμε αυτή την ώρα μεταξύ μας. Η μοναξιά της περιοχής, το ποτάμι και η θάλασσα, τα γλαροπούλια, ακόμα και οι φτωχικές παράγκες στην ακτή, αποτελούν από μόνα τους ένα τέλειο σκηνικό, δεν αφήνουν πολλά περιθώρια για σχόλια.

Συλλογίζομαι, πως τόσα χρόνια γνωρίζω τον Πηγεϊό μόνον δίπλα από την Κουιάδα των Τεμπών, από μια μικρή διάσχιση με το "Πλοίο της Αγάπης" και από κάποιες διαδρομές στη Θεσσαλία, όταν ακόμα δεν έχει αποκτήσει την υπόσταση μεγάλου ποταμιού. Να λοιπόν που ήρθε η στιγμή να γνωρίσω και τις εκβολές του.

-Το επόμενο στάδιο είναι να τον διαπλεύσουμε με βάρκα, να τον διασχίσουμε σ' όλη την πορεία του από τα Τέμπη ως τη θάλασσα, λέει

Υδάτινη επικράτεια του Πηνειού, με άφθονα καλάμια, εκβολές και πλούσια ορνιθοπανίδα. Μια υπέροχη περιοχή που από μακριά δεν υποψιάζεται κανείς την ομορφιά της.

ο Γιώργος.

Επιστρέφουμε στην κοινωνία των ανθρώπων, ακολουθώντας έναν καλό χωματόδρομο στο εσωτερικό. Σ' ένα σημείο περνάμε από ένα δευτερεύον κανάλι. Εδώ μας υποδέχεται ένας ήρεμος ερωδιός, ένας τεράστιος σταχτοσικινιάς, που έχει βγει κι αυτός για το πρωινό του ψάρεμα. Λίγο πιο πέρα καθρεφτίζεται όλη η ομορφιά και τα χρώματα του τόπου, πάνω στα ακίνητα νερά μιας μικρής λιμνούλας.

Το απόγευμα της ίδιας μέρας, και με τη συμμετοχή του Σωτήρη αυτή τη φορά, περιπλανιόμαστε και πάλι στα κανάλια και στους υγρότοπους της περιοχής. Οι εικόνες που αποκαλύπτονται στα μάτια μας είναι απίστευτης ομορφιάς. Ένα ζευγάρι ψαρεύει με ειδικό δόλωμα και απόχη καβούρια, μπροστά στο φως του δειλινού. Έχουμε την αίσθηση, ότι δεν βρισκόμαστε στην Ελλάδα αλλά σε κάποια χώρα μακρινή και εξωτική.

Πολύ θα θέλαμε να μπορούσαμε ν' αποτυπώσουμε σ' ένα και μόνον άρθρο, τις μαγικές εικόνες και τις εντυπώσεις μας από τις διάφορες εποχές του χρόνου στην Καρίτσα και στο Στόμιο, είναι όμως αδύνατο. Σε σας εναπόκειται, αγαπητοί μας φίλοι, να τις αποκαλύψετε και να τις απολαύσετε.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θερμά ευχαριστούμε:

-Τον **Γιώργο Μπούτο** και την οικογένειά του για την αξέχαστη φιλοξενία στο "ΔΟΧΟ" και για τις πολλαπλές περιηγήσεις.

-Τον **Σωτήρη Μόγκα**, για τις άφθονες πληροφορίες του και τις πολύωρες περιπλανήσεις στο χώρο.

-Την **ΚΟΜΝΗΝΕΙΟ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ** και προσωπικά τον πατέρα **ΠΟΛΥΚΑΡΙΠΟ** για τη συμπαράστασή τους στο έργο μας

-Τον **Νίκο Κουκάρα**, εκδότη της τοπικής εφημερίδας "ΣΤΟΜΙΟ" για τις πληροφορίες του

-Ιδιαίτερα τον φίλιτο **Κώστα Σπανό** για την άμεση ανταπόκρισή του και τις πολύτιμες πληροφορίες του

-Την **κ. Κική** για την ευγενική παραχώρηση της παλιάς φωτογραφίας του Στοιμίου.

Όλοι έχουν το δικαίωμα να ψαρεύουν στον Πηνειό, και τα πουλιά και οι άνθρωποι. (Αριστερά) Μερικές ταπεινές παράγκες, η τελευταία ανθρώπινη παρουσία πριν από τις εκβολές του Πηνειού.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ "ΔΟΧΟΥ" : Από Εθνική Οδό: 16 χλμ.

Από Λάρισα: 52 χλμ., από Θεσσαλονίκη: 130 χλμ., από Αθήνα: 385 χλμ.

ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ - ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΛΗΣΗΣ: (04950)

- ♦ ΔΟΧΟΣ: ΤΗΛ-FAX: 92001
- ♦ VILLA CHRISTINA (ΚΑΡΙΤΣΑ): 92257,92339 FAX : 92338
- ♦ ΑΛΕΞΙΟΥ(ΜΕΛΛΑΘΡΟΝ ΜΑΓΚΝΑΒΡΑ) (ΣΤΟΜΙΟ) 30 ΔΩΜ: 91210
- ♦ VLASIS (ΣΤΟΜΙΟ) 40 ΔΩΜ. : 91301
- ♦ ΠΑΝΟΡΑΜΑ (ΣΤΟΜΙΟ) 13 ΔΩΜ. : 91345
- ♦ ΣΤΟΜΙΟ 30 ΔΩΜ. : 91393
- ♦ ΑΝΑΤΟΛΗ (ΣΤΟΜΙΟ) 10 ΔΩΜ. : 91350

OLIMPIOS PRO- Θαλάσσιες Δραστηριότητες. GWA. Το πρώτο wakeboard και kite surf association στην Ελλάδα. Τηλ. 0945 558788 www.olimpiospro.gr

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ♦ Κ. Σπανού, "Επιγραφές και ενθυμήσεις από τα χωριά Στόμιο και Καρίτσα Λάρισα".
- ♦ Γ.Α. Σωτηρίου, "ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ" ΙΓ'και ΙΔ'ΑΙΩΝΟΣ, "ΕΣΤΙΑ", 1928
- ♦ Ν. Παπαδημητρίου, "Η ΜΟΝΑΣΤΗΡΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ"